

Motion till riksdagen

1988/89:Jo212

av Stina Gustavsson och Kersti Johansson (båda c)

Jordförvärvslagen

De regionalpolitiska aspekterna måste alltmer beaktas för att bibehålla en levande landsbygd. I t.ex. Småland är lantbruket ofta struktur- och produktionsmässigt av den typ en bred allmänhet säger sig vilja ha. Jord- och skogsbruket är också viktiga basnäringar som har stor indirekt betydelse för andra näringar och sysselsättningar.

Den 1 juli 1987 trädde en delvis ny jordförvärvslag i kraft. I förarbetena anförde jordbruksministern att lagen tar sikte på att:

1. slå vakt om familjelantbruket
2. främja främst skogsbrukets rationalisering
3. begränsa juridiska personers förvävrätt samt
4. göra det möjligt att i glesbygder ta tillvara sysselsättningsmöjligheterna i jord- och skogsbruket.

Enligt lantbruksstyrelsens tillämpningsföreskrifter innebär lagen att främst rationaliseringskravet tonats ner i förhållande till vad som tidigare gällt och att lagens regionalpolitiska syften ytterligare betonats. Därtill innebär förändringen lättnader i lagens bestämmelser om prisprövning. Att förhindra spekulations- och kapitalplaceringsförvärv är dock, enligt lantbruksstyrelsen, fortfarande ett viktigt syfte med lagen.

Vad gäller kapitalplaceringssyftet sägs bl.a. i tillämpningsföreskrifterna, råd och anvisningar, följande: "om köparen inte har för avsikt att bruka eller bebo egendom som ger inte obetydlig sysselsättning bör förvärvet anses ha skett huvudsakligen i kapitalplaceringssyfte. Hur stor egendomen ska vara för att den ska kunna ge inte obetydlig sysselsättning, måste bedömas med hänsyn till förhållandena i orten. I glesbygder, där det är väsentligt att ta tillvara sysselsättningsmöjligheterna i jordbruket och skogsbruket, bör storlekskravet sättas lägre än landsbygd i övrigt".

Av speciellt intresse anser vi marknadsvärdet vara. Det heter i den delen följande: "Med marknadsvärde anses i dessa lagar, liksom i värderingsteori i övrigt, det mest sannolika priset vid en försäljning på den öppna marknaden där säljare och köpare inte står i något beroendeförhållande till varandra".

Vad vi erfarit har just marknadsvärdet blivit i den storleksordningen att det starkt kan ifrågasättas om lagen når sitt syfte. Den nya jordförvärvslagen gynnar alldeles för mycket de verkligt kapitalstarka i samhället. Unga människor som har ett starkt intresse att bosätta sig på en jordbruksfastighet har i flertalet fall inte ekonomiska förutsättningar att vara med i konkurren-

sen om jordbruksfastigheterna. Från lantbruksnämnderna i bl.a. Kronobergs och Jönköpings län vidimeras att så är fallet. Särskilt skogsfastigheter är attraktiva eftersom flera faktorer gynnar köparen. T.ex. förmögenhets-skatten för "arbetande kapital" och rätt planering av skogsuttag kan göra att man slipper pålagor som den yrkesverksamme inte kommer undan. Finns växande skog på fastigheten kan man utgå från att fastigheten snarare stiger än faller i värde.

Av lantbruksnämndernas redovisningar framgår att utbudet av jordbruksfastigheter fortsätter att öka. I Jönköpings län prövade lantbruksnämnden 229 ansökningar om förvärvstillstånd under 1987. Under 1988 har ökningen fortsatt och när tre veckor återstod av året hade 243 förvärvsärenden behandlats. Från samma län redovisas vidare att prisnivån på jordbruksfastigheter stigit mycket snabbt, hela 28 procent under 1988. I Länsstyrelsens årsredovisning sägs att anledningen till de stigande priserna kan vara den positiva prisutvecklingen på skogsprodukter och lättnader i skogsvårdslagens begränsningsregler för avverkning. Vidare sägs att lantbruksnämndens möjligheter att förhindra förvärv till orimliga priser har också, efter ändringarna i jordförvärvslagen 1987, kraftigt beskurits.

Riksdagens jordbruksutskott anförde hösten 1988, i anledning av motioner om jordförvärvslagens tillämpning, att en utvärdering av priskontrollen bör göras när ytterligare tid förflutit, förslagsvis två år efter ikraftträdandet. Vi anser, med hänvisning till de i motionen redovisade uppgifterna, att riksdagen nu fattar beslut om denna översyn. Vi anser också att översynen bör omfatta lagens tillämpning samt bestämmelserna rörande brukning och bosättning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer vi
att riksdagen beslutar om en översyn av jordförvärvslagen.

Stockholm den 19 januari 1989

Stina Gustavsson (c)

Kersti Johansson (c)

